

Plymouth, Pa., 20 Balandžio.

Organe lenkiszko związko „Zgoda“ N. 14 raszo koks tai Terineitis, kad mes (jisai ir savę taip gi priskaito prie lietuvių ir raszydamas visur sako „mes“) baisei negerai darom, kad nesusidedam su lenkais ir ne tikt nepalaikom Unijos, bet visokiu budu stemgemės ją paardyti; per tai, girdi, lietuviai ne tikt jokios naudės netur ir ne gal sulaukt, bet tiesiog sav dūbę kasą, ir jeigu, girdi, lietuviai vis taip paiki bus tai neužilgo prazas ir vardas lietuvių, nės jau ir dabar kas metas tukstanczius lietuvių praryje Maskolius ir Prusas. Patvirtinimui szio jisai parodo, kad priesz deszimts metų Lietuvoje nebuvo girdet niekur maskolizskai sznekant, o dabar, girdi, pasitaiko labai tankei, ir užsigėrę lietuviai nedainūja kitaip kaip tikt maskolizskai; vaidus taip gi maskolizskai atlieką. Szitoks patvirtinimas nėra darodymu, kad lietuviai jau praryti per Maskolius, o tūm prazuvimą kas mets „tukstancziais lietuvių“ negalima pateisjt; matyt, kad autorius tokio darodymo labai mažai dar supranta kas tai yra sumaskolinimas lietuvių ir ne pamisljo gerai apie skaitlių susimaskolijanczių lietuvių kas metas. Kad lietuviai ne taip greit virsta į maskolius, kaip p. Terineitis mato, tai geriausias tam darodymas — darbai mokytinių Mintaujos, Liepojaus, Polangos ir Senapilės gimnazijų, ir Veiverių seminarijos, kad joku budu nepasidūda pagal norą maskolijų.

Vienok, p. Terineitis nenusimėna apsirikes vienam darodyme, jisai nor pasirodyt didei suprantancziu apie visokias ligas ir koki vaistai dėl paszalinimo reikalingi; — jisai ir lietuviui, kad pasitaisyti iš tos „ligos“ rodije vienu urmu raszytis prie związko ir iszvien su lenkais veikti. Tada, gir-

dė, pastatysim prie laikraszcziio związko du redaktoriu: lietuvi ir lenką, visi broliszkam sutikime gyvėsime ir... viskas taip puikei eis, kad kaip bematai įrengsime mokslainę lietuviszkai — lenkiszką, kur vien ir kiti lavj-sis sav prigimto kalbo, iszdirbsime literaturą, prikelsime Lietuvą ir Lenkiją ir t. t., ir net priversime drebēt priesz mus diplomatus maskolizskus, kurie szia dien, — dirbant atskyrimum nū lenkų, — nei usą nepapuczia ant mūsų atsiliepinų. Viskas tas but gerai, tiktai dėlko lenkai taip daug sykių mūs niekdami tiek daug pagelbos nū mūs tikisi, ar gi vieni jau isz tikro nepasitiki prikelti Lenkiją, juk jų yra suvirsz 15 milijonų? Jeigu ir p. Terineitis taip daug ant lietuvių galybės pasitiki, tai dėlko sako, kad lietuviai kas metas tukstancziais nyksta ir umu laiku gal suvis ir patsai vardas isznykti?

Teisybė lietuviai szia dien baisesiai esame persekiojami per Maskolius; bet ar galima nors mislyti, kad — kaip p. Terineitis sako — prisiglaudus prie lenkų, nors kiek but geriau? Juk lietuviai ir lenkai yra tautos visai skyrios; lenkai yra tie pats slavai, kaip ir maskoliai, tai gi ar galėtu jie kitaip ant mus žiurēt, kaip dabar maskoliai? Teisybė, kaip p. Terineitis sako, taip visi lenkai gal sakyt, kad tarp jų ir mus ne but tikėjimiszko skirtumo ir dėlto but galima broliszkiau gyvent. Bet ar gi mes nematom szia dien žudingų karių tarp tautų vienokio tikėjimo, o ant galo argi mums neparodo istorija, kaip lenkai buvo neprietelingi link mus dar priesz papūlimą po Maskolius valdže, nors tikėjimas vienus ir kitus vienyjo. O ant galo ir patsai p. Terineitis, taip karsztai geidzintis susivienyjimo lietuvių su lenkais, ar gi nemato ir negirdi apie

szia dieninius darbus lenkų, kaip jie skundze lietuvius maskoliam (Petrapilėje ir Rygoje pereitą metą ir Lazdijūs szimet). O juk tokių atsitimų buvo ir kiek pirmiau jau. Taip pat matėme tokius lenkų darbus ir sziczion, bažnytinius reikalūs.

Jeigu gi, anot zodžių p. Terineczio, lietuviai ne tur inteligentiszkių tautos perstatytųjų ir polytiszkių vadovų, ir prasa be jokio programo, tai jau tikt nei związkas tame negelbės, kaip negelbėjo iki sziol nei viens lenkas, ką pripazįsta ir patsai p. Terineitis. Dėl bereikalo todėl p. Terineitis dar kaltina lietuvių separatizmą link lenkų.

Ir laiszke isz Anglijos mato me atsiszaukimą apie pagelbą, todėl jei kurs teiksis paaukaut kiek ant to, gal prisiųst į lietuviszkas redakcijas pinigūs. Vardas jo bus apgarsjtas. Ant to reikalo J. K. aukauje \$1. Kas daugiau?

Isz Lietuvos.

Isz Suvalkų rėdybos.

Didelis truckszmas pakilo dabar isz priezasties suėmimo Jono Lietuvnįko ir Adomo Smalensko Senapilėja. Kratos, jieszkojimai, kvotimai liudinįkų ir suimtųjų, atimimajai maldaknįgių ir t. t., tiesiog sakant, tą viską ir aprazyti sunku. Pas suimtąjį Adomą Smalenska zandarai nieko prieszingo valdziai nerado. Neziurint ant to visur apie jį buvo kvotimai ir klausinėjimai. Blogiause dėl Smalensko padarė jo tikra sesū, kuri nusigandusi laike tardymo (slestvos) iszsitarė, jog brolis jos, tai yra Smalenskas aptaisydavo maldaknįges o kartais ir pardavinėdavo jas. Zandarams to ir reikėjo tūjaus nog suimtojo Adomo Smalensko davė nuimti potograpiją ir iszsiuntė, kaipo didziausia

žmogzudį į Kalvarijos kalinį Potam buvo paimtas ant iszkvotimo Jonas Lietuvnįkas pacztorius. Kaip buvo pirmą kartą praneszta pas Joną Lietuvnįką laike kratos jo bute nerėdo jokių lietuviszkų rasztų, tikt rado pilną maiszą lietuviszkų laikraszczių ir sziaip knįgų nog jo buto netolymam tvartukyje. Zandarų virszinįkas, paszaukęs ant iszkvotimo Lietuvnįka, nudavė rustų veidą, ir gązdindamas nelaimingą žmogelį katorga ir Sibyrium, baudė, kad Lietuvnįkas iszdūtu, kas į tą tvartuką jūs atneszė. Toksai su bauginimu tardymas buvo dar kitą kartą, ir abu kartu Jonas Lietuvnįkas sakėsi vis, kad jis nieko apie tūs laikraszczius nezinąs. Pons virszinįkas, matydamas, kad bauginimu nieko ne veiks ant Lietuvnįko, ant treczio kvotimo permainė savo budą kvotimo. Rustus jo veidas persimainė, zodziai ir apsiejimas pasidarė szvelnus, kaip laputės, ir už veidų glostydamas ir veik ko ne buczūdamas kvotė Jono Lietuvnįko, kad tikt pasakytu, kas gabendavo tūs laikraszczius pas jį. Virszinįkas taip kvosdamas kalbėjo, kad jei Jonas Lietuvnįkas gabentoją laikraszczių iszdūs, tai ne bus nieku kaltintas, ir tū bus paliūsūtas ir da su pagyrimu ir t. t. ir t. t. Jonas Lietuvnįkas jau daugiau kaip nedėlia buvo kalinyje. Moteriszkei jo likusei su dviem mažom mergaitėm, po didele drausme ne valia buvo matytis nė pasikalbėti su savo vyru kalinyje uzdarytu. Moteriszke rūpesties ir gailesties paimta nežino nė ką daryti. Paszauktas treczia kartą ant kvotimo, Jonas Lietuvnįkas, patikėjęs szvelniems zodziams zandarų virszinįko, pasisakė, kad tūs laikraszczius atgabenęs koksai ten visur vienu tikt vardu vadinamas Jūzas, kuris buk dabar gyvenąs pas kokį ten ku-

niga Naumiesčio pav. Prieg tam Jonas Lietuvnikas nurodė dar ant nekurių ukinjų Senap. pav. buk jie prilaiko laikraszczius. Patyrias tai virszinikas, vienok, Jono Lietuvniko ne paleido isz kalėjimo, kaip buvo pažadėjas, tik tai skubinosi į nurodytą vietą Naumiesčio pav. idant suimti vyras minėtą Jūza. Vienok, Jūzo tenais niekur nerado. Sugrižias tad isz Naumiesčio pav. virszinikas su žandarais darė kratas nurodytose Lietuvniko vietose. Vienok, kaip girdėtis niekur jokių laikraszczių bei knyguczių nerado. Vienok, kas kart apskųstųjų skaitlius už prilaikymą laikraszczių vis auga, dėl to ir kratos Senapilės pav. toli da nepasibaigė. Paskutinėsia dienoje tapo paimta per žandarus ir žmona virszminėto Jono Lietuvniko. Suėmė ją žandarai viena už platinimą lietuviszkų laikraszczių, o antra labiause už tai, kada laike kratos jos bute virszinikas radęs maldaknięges iztarė, kad nevalia ant tokių maldaknięgių melstis, turbūt lietuviszki žodžiai o gudiszkos raidės (literos). Lietuvnikė tada atsakiusi: „szunes tegul meldžiasi ant maldaknięgių spaudintu gudiszkomis raidėmis“. Už tai labiause nelaimingoji žmona tapo pakaltinta ir nog žandarų suimta. Josios dvi mergaiti likosi aszaropaczios tuszcziam bute be jokios globos ir prieziuros. Isz szitos priezasties ta moteriszkė dabar didelei apsirgo ir tapo patalpinta į Senapilės ligonbutį, kur vienok prie jos neprileidze nė mergaiczių. Ona Lietuvnikė tapo nog žandarų suimta paskiaus neg jos vyras. Mat žandarų virszinikas gailėdamasis jos mažų mergaiczių iszsyk ją neėmė, klausėsi savo szefo ar galima nog mažų vaikų motina atitraukti. Apturėjas nog savo perdėtinio žinia, kad nė ant mažų vaikų nepaisyti suėmė ir

ją. Taip tapo suimti už platinimą laikraszczių Jonas Lietuvnikas ir jo žmona Ona. Didelei negerai padarė Lietuvnikas, kad, patikėjęs viliojentiems virsziniko žodžiams prisiėmė ant savęs rastus laikraszczius. Per savo neiszmą nymą tikėjosi, kad iszdavęs dastatytoją bus paliūsūtas; o dabar dar labiaus tapė apkaltintas akise maskolių valdžios.

— Pavasaris da vis nėra tikrai prasidėjas, oras vis mainosi, tai palyjā tai paszala, ir isz tos priezasties dideli purvynai.

Vardelis.

Dzukija. — Ilgas jau laikas kaip rasziau apie mus kampā, ir praeitę mūsų dukiszkų gusztelių, bet baugu ką iszsireiksztie priesz jus malonus broliai Amerikiečiai, o jau ant toliau gal suvis nebus galima nieko iszsireiksztie priesz jus, ir pasiskųsti saviem broliam, nes kaip girdėt, tai buse, per tam tikrus urėdņikus, laiszkai konfiskavojemi ant žigunių, — kaip į užrubežisunczemi taip lygei ir isz ten grižtanti. Ale kam dar geresnių urėdņikų, kad sztai ir tarp mus brolių atsiranda judoszių kurie prie dorų ypatų savo pasmirdusiais nagais nori prisikabiti, ir atidūti maskoliszkiam vanagam. Sztai ir mus parapijoj U. . . . pereitą metą priesz pat kalėdas stojosi szitokis atsitikimas: — Priesz du metu pargrįžo isz Amerikos vaikas M. U. kuris sakėsi buvęs ten gi Amer. dudorium vieno lietuviszko parapijo, kaip girdėjau buvęs kokem ten mieste She-nandoah; jis pargrįžo 1894 m., ir neturėdamas kūm užsiimti, o dagirdęs, kad pažįstamas jo tūm kart buvęs ten kur dudorium A. K. turis už metų iszeitie kariumenėn, atvaževęs pradėjo kalbėti szį paskutinį, kad sutiktu ant apleidimo jam vietos, o jis už tai prizadėjo dūt 80 rublių, prieg tam prizadėjo

papirkt nekuriūs baldus, nog szio dudoriaus. Žinoma, vietinis gūd. klebonas, kaip o labda ringas ir mylintis laisvę žmogus, tūkart sutiko ant to, ir mylėdamas senąjį dudorių kaip o tvirtą tarną (kuris metais pirma rengėsi eiti Amerikon) pasirupino patsai apie tai vis ir, pagal norą A. K., paleido jį nū tarnystos ir priėmė szį Amerikietį M. U. Sztai, bėgant laikui pradėjo jau kabinėtis Amerikos frantatas, pirmiausiai prie vietinio kun. vikaro (norint tiesą szis ir didis fanatikas ir smarvės mandrumo prigėręs), ir taip susipyko su minėtu vikariju szu. Nežine tikrai už ką, vieni sako, buk isz priezasties dudoriaus jaunos moteriszkės. Žinoma, dudorius rokūdamas savę kytru, isz svieto matymo, o vikaras kaip o žmogus apszvietas nenorėjo pasidūt ir susikirto tartum kirvis su kirviu, skusdamiesi vienas kitą į dvasiszką valdžę. Bet vikaras skabresnis, ar tai matydamas kad bus riestai, ar tai dėl greitesnio pasiliūsavimo nog savo prieszo nuvaževęs pas dėkoną į Kalvariją pasiskundė ant savo prieszo. Dėkonas podraug idavė laiszką pas kleboną, idant atitoljtu dudorių prisiųsdamas kitą vaikną ant tarnystos vargamistro. Dabar sztai minėtas dudorius užpykęs ant vikaro, podraug pradėjo užsipuldinėti ir ant vietinio klebono neteislingai, sakydama, buk jis paskolinęs klebonui 100 rub. o klebonas davęs jūs buvusem A. K. ir į vietą eiti sziam į kariumenę jis iszsiuntęs jį į Ameriką ir skundė valdžei gūd. kleboną.

Parapijonai, nekurie, žinome, kad suvis netėisybė kaslink to užsipūlimo, bet nežine kaip nusibaigs su szium; buvo raszyta ir į Ameriką pas buvusį dudorių A. K., idant szis iszaiszkjtu per laiszką, bet ir po szei dienei nieko negirdėt; raszyta buvo ant adreso į koki

ten miestą Pittstoną dėlto melstina Tamistos A. K. dūti greitą atsakimą jeigu gavęs laiszką, bei matysi dar isz laikraszczio, szį judosziszką užsipūlimą.

Dieglis.

Isz Kitur.

Suvienytos Valstijos.

Tarp Suvienytų Valst. ir Japonijos kilo nesutikimai už salas Hawai. Kiek pirmiau valdže salų Hawai uždraudė pributi ant toliau japoniecziam ant tų salų. Japonijai toks darbas Hawai valdžios negalėjo patikti ir nors pati ant toliau sulaike isz savo kraszto emigraciją ant minėtų salų, bet kad kokių žymesnių ir dėl jos skaudesnių atsitikimų nebut, iszsiuntė du kariszkų laivų į pakrasztį tų salų. Randas Suv. Valst. žino gana gerai, kad jeigu leis japoniecziam ir ant toliau taip liūsai gaspadorauti tai neužilgo gal japoniecziai paimti tas salas po savo valdže, nės kaip žinoma, ant tų salų yra daugelis japonieczių jau apsigyvenę, tai gi prie pagelbos atsiųstos isz Japonijos jie gal pakelti maisztą ant tų salų ir stojus už jūs Japonijai, paimti visą valdžę į savo rankas. Kad iki to nedaeitu ir Suv. Valst. iszsiuntė tenai porą kariszkų laivų. Jokio žymesnio atsitikimo dar iki sziol nebuvo, bet isz tokių nesutikimų gal neužilgo užgimti karė tarp Japonijos ir Suv. Valst.

— Kuba. Įplauka Banes, esanti žieminėje dalyje Kubos arti Cibaca, pateko į rankas kubieczių. Kada apie tai daėjo žinia į Havaną isz czion tapė iszsiųsta keletas laivų, kad užpulti ant Banes ir iszvyti kubieczius. Kubiecziai esanti czion po vadovyste jen. C. Garcia pasiskubino apsikapti nū jurių pusės, kad nū ispaniszkų laivų szuviai nepa-

darytu jiems daug iszkados. Kubiečiai czion esanti tur pakaktinai kariszkos sylos ir kariszkos medegos, todėl užpūlimo ispanų nelabai bijosi.

Tarp Cauto ir Guano isztiko muszis tarp kubiečių ir ispanų ir szie prskutiniai liko sumuszi.

Kubiečiai dabar veik ant visos salos tur savo rankose visas vidurines vietas, tiktai pakrantės dar isz dalies ispanų rankose, nės kubiečiai ne tur laivų sylos, kad sumuszi ispanus ant vandens.

Jen. Weyleris jau nū seniai buvo iszėjas jieszkoti kubiečių vyriausio vado Gomezo, bet niekaip jo nepatikó, todėl buvo praneszės į Ispaniją, kad jau kubiečiai suvis yra silpni ir veik sumuszi visur. Jen Gomez tikt jūkesi isz tokio darbo Weylerio, nės ne tolymo ateitė mato galutiną iszivalnyjimą Kubos isz po ispanų valdzios. Kad szie valanda yra visai arti nėra abejonės, nės prie viso sunkumo kariauti ispanam su kubiečiais prisi deda dar lytingi laikai, kada ispanai jokiū budu ne gal su pasisekimu kariauti, kaip nepripratę gerai pėnėszti tokį laiką. Kubiečiam, kaipo gyventojam tos salos ir pripratusiem prie tokių laikų, tas nėra taip dideliu pasunkinimu.

Naikinimas ir deginimas visko, kas prieszo rankose yra, prisidėjo prie padidinimo vargo ir paczių gyventojų szios salos ir dabar vietomis badas visu smarkumu dūdas jaustis.

— *Philipinų salos ir Ispanija.* Ispanai giresi, kad sumuszę pasikėlėlius ant tų salų keliose vietose, bet privatiszkos ziniš isz kitų szaltinių pranesza, kad pasikėlėliai sumuszė ispanus. Kam czion dabar tikėt nežine. Po teisybei gal abiejų pusių but kiek teisybės, nės susirėmimūse abi pusi gal vieną kart vieną o kitą kart kita laimėt; bet apie

užgesinimą maiszto nei ispanų valdze neprasitarė.

— *Graikija.* Graikiszki maisztinikai, kurie perėjo rubezių Turkijos ir daugelyje vietų susirėmė su turkais, iki to įpykino turkus, kad szie negalėjo ant ilgiau užsilaikyt ir bevydami jūs isz savo teritorijos peržengė savo rubezių ir žengė ant žemės Graikijos. Szis turkų darbas ir buvo pirmiausia priezasczia pakilimo karės tarp Turkijos ir Graikijos. Tokios karės jau seniai galima buvo tikėtis, vienok nei Turkija nei Graikija ne norėjo pirmutine pradėt. Dalaikyt vienok negalėjo ilgiau ir 16 Balandzio isz ryto isztikoro prasidėjo karė tarp Graikijos ir Turkijos. Sako, kad Turkija pirmutinė pradėjus ozaudyt į Graikus. Karė visu smarkumu dabar verda tarp turkų ir graikų ir kas diena isz abiejų pusių daugelis žmonių krinta. Karė vedama ne vien ant sauszemės bet ir ant vandens. Laikraszcziai pranesza, kad turkai paskandino du Graikijos kariszkus laivus ties ilieja Artos. Kokios pasėkmės isz szios žudingos karės bus, negalima ispėti. Ar gelbi kuriai nors isz sziedviejų europiszkių vieszpatysezių sylos dar nežine. Bet ir europiszkos vieszpatystės dabar tur atsargiau elgtis, nės ir paczios pasidalinio į dvi partijas; po vienai pusei stovi Maskolija, Vokietija ir Austrija, o po kitai Anglija, Prancuzija ir Valakija; todėl stojant už jeib vieną isz kariaujančių pusių, gal sutikti prieszus ir isz puses kitų vieszpatysezių, tokiu budu užgimti gal europiszka karė, kurios bijo visos Europos vieszpatystės.

— *Kreta.* Kretoniečiai szaudė į Austrijos torpedus arti Kissamo, kada tie vijo paškui Graikijos laivą, kuris norėjo prisiartīt prie kranto.

— Aplinkinėje Kandii kretoniečiai susirėmė su turkais ir turkai liko sumuszi. Kilus kare tarp Turkijos ir Graikijos kaip turkai taip lygei ir graikai turės atitraukti savo kareivius nū szios salos ir palikti ją kretoniečiam.

— *Turkija.* Depeszo isz Konstantinopolės Edhem Pasza sako, kad graikiszki maisztinikai buvo užpūlę ant turkų vienu sykiu net devyniose vietose, ir kad nedūti jiems isilaužti į vidurį Macedonijos ir sukelti czion gyventojus priesz turkų valdzę sutraukta daugiau kariszkos pajegos Grevenoje. Soyfullch Bey, apicieras, kurį Edhem Pasza buvo iszsiuntęs į Kraniją, kad partirti apie muszį atsitikusį tenai tarp graikiszkių maisztinikų ir turkų, sako, kad tarp apicierų graikiszkių maisztinikų, pazinęs keleta isz tikros graikiszkos kariumenės. Apie tai tūjaus buvo praneszta į Konstantinopolę. Tokias jau zinas praneszta turkijos valdzei ir isz kitų vietų, kur buvo įpūlę graikiszki maisztinikai. Szis dalykas didei įpykino turkus ir iszdūtas liko paliepimas visai turkiszka kariaunai ant rubezių Graikijos stovincziai pulti ant graikų.

— *Anglija.* Laikrasztis „Truth“ praneszo, kad lordas Salisbury, prezidentas angliszkių ministų serga ir dėlto gal turės atsisakyt nū urėdo; ant jo vietos daugelis unijonistų perstato lordą Rosebery kuri paziuros link polytikos užrubežinės vienokios su Salisbury.

Ateinantį metų sukanka szimtas metų nū laiko kada irlandiečiai pakėlę buvo maisztą prieszais Anglijos valdzę ir norėjo iszivalnyt, todėl vadai tautiszko irlandiečių susivienyjimo dirba, kad ir vėl pakelti maisztą ir iszivalnyt isz po Anglijos val-

dzios. Vadai sukėlimo tokio maiszto tapė iszsiusti į Apriką, Indiją ir Kanadą, kad prikalt bti tose szalise apsigyvenusius prisidėti prie abelno maiszto ir prisidėti savo sylomis. Susivienyjimas tas dirba kad isz Suv. Valst. tūjaus užstojus pavasariui ateinantių metų iszvaziūtu 50,000 irlandiečių į Irlandiją ant apvaiszcziojimo szimtametinių sukaktuvių buvusio maiszto. Tokias jau delegacijas rengema iszsiūsti ir isz kitų krasztų ir visi svienytomis sylomis nori pulti ant Anglijos.

Isz kolonijų Indijose ateina ziniš, kad suvirsz 2 milijonai žmonių užsilaiko tenai tiktai isz aukų, kokias atlaiko nū geradėjingų ypatų. Jeigu gi negautu pagalbos turėtu badu mirti. Sako, kad neuzilgo maisztiszki produktai pradėję atpigti, nės keliose vietose smagei palijo ir javai ant laukų geriau kiek iszrodo.

Dalis darbu.

— *Wilkes-Barre, Pa.* Udarymas anglekasyklų Plymouth'e ir czion įstumė darbinikus į didelį vargą. Jeigu dar ilgai nepasigeris laikai, tai padėjimas szių aplinkinių darbinikų bus labai sunkus.

— *Pittsburg, Pa.* Gelezies pabrukse firmos Republic Iron Works 15 d. Balandzio atsitiko baisi nelaimė. Isztirpita gelezis mat isiliejo koku tai budu į dūbe su vandeniu ir isz to stojosi eksploezija, kuri apiplikino penkis darbinikus ir tūjaus tie mirė.

— *New York.* Darbinikai prie medzio dirbtuvių nū pirmos dienos Geguzio ketina neapdirbinėt jokio materijolio, kuris pagatavjtas kitose dirbtuvėse už szio miesto. Isz tos priezasties pakils didis straiakas.

Laiszkas isz Anglijos.

Glasgow, 28 d. Kovo 1897 m.

Gėdotinas Viengenti! Skai-tydamas asz laikrasztj „Vie-nybe“ užtėmijau apraszytas zinutes, kad Amerikos lietu- viai renka aukas dėl nuvar- gintų Mintaujos mokintinių, kuriė tapo atstatyti isz gimna- zijos už prisiriszimą prie savo motiniszkos kalbos ir neskai- tymą gudiszku maldų.

Man bemastant apie szius nelaimingus, Mintaujos mokj- tinius, sztai sulaukiau laiszka nog savo draugo isz Petropilės, kureme jisai raszo, jog 8 isz- tremtieji mokytinei pribuvo į Petropilę ir ministeris viduri- nių reikalų priėmė jūs į Pet- ropilės gimnaziją. Minėti asz- tūni mokytiniai yra tvirciausi stulpai Tėvynės ir pravadyrei lietuvių; isz jų du yra la- bai biedni; vienas 7 tos o ant- ras 8 tos klesos. Po pribuvi- mo į Petropilę jūdu atėjo į Petropilės dvasiszka siminari- ją praszyti pagelbos pas klie- rikus. Mums yra gerai zinoma kokę pagelbą gali dūti klieri- kai Petropilės; kadangi jie pa- tys pasistiebę žiuri į kito ran- kas ar neįmes kuris geradėjas jiems aukelę; bet norint patys budami pavargę vienok klie- rikai padarė malonę, tūjaus prasidėjo tarpe jų kolekta ir kiek vienas, pagal savo iszga- lę, dėjo po kelis skatikus; isz to surinko kelioliką rublių ir suszelpė anūs nelaimingus Mintaujos mokytinius. Anie vargūlei isztremtiejai butu at- siliepę ir prie jusų Amerikie- cziai stacziai kaipo prie Tėvy- nės Mylėtojų, meldami pa- szelpos, bet truko jiems tikrų jusų adresų; taigi dabar Pet- ropilės klierikai sulaukė Min- taujieczius į Petropilę prisiun- tē man laiszka kureme meldze pridūti jų adresą jums, idant jūs meilingi broliai galėtumėt suteikti aniems nelaimingiems savo broliams pagelbą; jau jie senei laukė jusų susimylėjimo.

Tūjaus po nelaimingo iszvari- mo Mintaujos mokytinių isz gimnazijos asz rasziau pranesz- dams Petropilės klierikams, kad Amerikiecziai Lietuviai renka aukas ir reinge anūs Mintaujos mokytinius suszelp- ti; aukas galima siųsti kaip dabar nurodau ant vardo N. N. o jis apturėjas isz dalis tarpe nelaimingų.

Szia tėvynainis deda visas savo pajiegas guldydams galvą už lietuvių jis tvirtina visus klierikus Seminarijoj' taipogi laike vakacijos atsilankydams pas savo gimines ir kaimynus; jis tankei padūda Tėvyniszkas žines į „Tėvynės Sargą“ po pseudonimu K. Strelankis; pasitikiu brangus broliai, jog jus savo vargingų brolių pra- szanczių paszelpos szalin ne- atstumsite. Su dide godone Benediktas S....

P. S. „Vienybė“ neteisingai apraszė apie Anglijos liet. kalbėdama, kad Anglijoj nėra lietuviszku parapijų, nėra lie- tuvių kunigų, nėra draugyszių. Anglijoj jau dabar yra 4 liet. parapijos dviejose jau yra lie- tuviai kun. ar dabar mes lau- kem atvažiūjant isz Lietuvos lietuvio kun. į musų parapiją į Glasgow, ką tikimės jau ne- užilgio sulaukti. Su Diev.

B. S.

Perskaiczius szj laiszkelį nog nelaimingų musų brolių meldzenczių paszelpos ar- gi galima veizėti be sugraudinimo szirdies? Tai- gi szia dien asz pakeliu savo balsą prie visų brolių tėvynainių, prie visų „Susiv.“ sąnarių, prie Dr. Tė- vynės Mylėtojų, idant mes kiekvienas pagal savo iszgalę ilgai nevilkidami jūs suszelp- tume. Aukas galima siųsti arba ant mano vardo, arba į lietuvisz kas redakcijas; o rei- ke tikėtis, jog jiems prideran- cziai bus pridūta. Meldimas jų tapo prisiųstas ant mano rankų, todėl ir jų antraszas pasilieka pas manę.

Jeį bucziau turtingesnis,

pats, beabejonės, nog savęs jūs suszelpce; bet likimas mano szia dien man nepavelija. Su pagarbe dėl visų.

J. Kazakeviczia

Box 391 Hazleton, Pa.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Hobokin, N. J.

Sziomis dienomis nuvykau su reikalu į Hobokin ir iszgir- dėš, kad tą dien atplauks isz czion laivas, Pensylvanija, nuė- jau į priplauką paziūrēt ar ne važiūja koks ir isz lietuvių. Pribuvęs isztikro pamacziau tarp kitų važiūjanczių ir apie 15 lietuvių. Pasznekinus apie priezastį grizimo į Lietuvą daugumas sake, kad jau ir Ameriko ne kas per gyvenim- mas, todėl, girdi, vercziau Lie- tuvo jūdą dūną valgiti, negu sziczion badą kęsti. Isz važiū- janczių 8 buvo isz Plymouth, Pa. o kiti isz kitų miestelių.

Bevaikszeziojant mą ant do- ku atvarė pribuvusius į Ame- riką pasazierus, kuriūs ameri- koniszka valdze nepriėmė ir ant szito pat laivo gražino at- gal. Gailestis suspaudė mano szirdį ir aszara bejausmei isz- siverzė isz akies, pamaczius jų rustingą veidą isz didžio nusi- minimo.

Bet ir kaip- gi nenusimjti! Tarp tų buvo 2 lietuviai ir 7 kittaucziai. Užsnekjti lie- tuvius ir paklausti apie prie- zastį gražinimo neiszdrisau, ir ir neturėjau ant tiek dvasios stiprumo, kad kalbėti jūs; ne- norėjau taip gi dar labiau už- gauti jų jausmus.

Ar gi ne but gerai, kad but lietuviszkas Emigrantų namas? Mą rodos už tokius but galima užtart ir negražjtu jų atgal.

S. Makauckas.

Lux in tenebris lucet.

Henryko Sienkiėvycziaus.

Pabaiga.

Kad nebutu buvęs artista, gal butu Kamionka ir neper-

gyvenęs tokio prastojoimo, bet paszaukimas jį tokiu budu isz- gelbėjo, kad pacziai mirus, emė daryti jai pamenklą. Veltū gyviems sakyti, kad mums vėliams vis tiek kokiūse grabūse guli. Kamionka no- rėjo, kad jojo Zosei butu tenai gražu, ir dirbo jai pamenklą, lygei tiek su szirdzia, kiek su rankomis. Tai prisidėjo, kad per pirmą pusę metų isz gal- vos neiszėjo ir apsigyveno jau su vilezia.

Žmogus tapo suirėliu ir ne- laimingu, bet dailė iszgelbėjo artistą. Nūtol Kamionka per ją tikt ir gyveno. Žmonės, prisizurintieji galerijose sto- vuliams ir paveikslams, neda- siproti, kad artista gali dailiai tarnauti padorei. Isz szio at- žvilgio Kamionka buvo be už- metimo. Jis neturėjo isz sza- lių sparnų, tiktai talentą, tru- putį augsztesnį už vidutinį mastą, ir rasi tikt dėl to dailė neįstengė pripildyt jo gyvenim- mo, nei atlygint visų prastoji- mų, bet ją labai gūdojo ir vi- sada jai nūszirdum buvo. Per daugelį metų varydamas szj darbą niekad jos nenuskriaudė ir neapgavo nei dėl garbės, nei dėl pirkinio, nei pagyrimo nei dėl pykimo. Darydavo taip, kaip jausdavo. Savo linksmose dienose, kad dar gy- veno kaip kiekvienas kitas žmogus, mokėjo papasakot apie dailią nors nepaprastus daiktus, o paskui, kaip pradė- ta jo lenkties, nekartą pado- rum ir augsztu budu mastė apie ją savo vienykitej' dirb- tuvej'.

Jautėsi esąs didziai aples- tas, bet nebuvo czia nieko keis- to. Žmonių prilyginimai tu- ri turėti kokią nors vidutinę normą, pagal kurios žmonės iszskirtinai nelaimingi tur but iszmesti isz gyvenimo. Ir dėl tos priezasties taip apauga ydomis, kaip iszmestas isz sro- vės akmū apauga samanomis palioves trynęsis su kitais.

Dabar Kamionkai apsirgus,

joks gyvs sutvėrimas nedirste-
lėjo į dirbtuvę, išskiriant tar-
naitę, kuri dusyk ant dienos
ušeidavo užstatyt ir padūt jam
arbatą. Kiekvieną syk atėjus
patardavo pasivadinti gydyto-
ją; bet jis, bijodamas išždūti
skatiką, nenorėjo ant to su-
tikti.

Ant galo labai apsirgo,
rasi dėlto, kad nieko, apart ar-
batos neėmė į burną. Bet jis
jau negeidė nei valgyt, nei
dirbt, nei gyventi. Jojo mis-
lys dabar buvo taip suvytusios,
kaip tie lapai, ant kurių žiūrė-
jo pro langą ir kurie visiszkai
tiko tam rudeniui, tai darga-
nai ir tai palszai tamsai. Ner
pasaulej' blogesnių valandų už-
tasias, kuriose žmogus jaučia,
kad ką turėjo išpildyt, jau
išpildė, ką turėjo pergyvent
jau pergyveno, ir kad gyvenim-
e jau nieks jam nebepriguli.
Kamionka jau kone nū pen-
kiolikos metų gyveno apimtas
nerimasties, kad nyksta jojo
talentas. Dabar tikėjo ir
skaudžiai mąstė, kad jį nei-
dailė apleidžia. Priegtam jau,
tė kiekvieną kaulą ir menks-
tant. Nesitikejo veikia nū-
mirti, bet jautėsi nepasveiksias.
Apskritai sakant, neturėjo nė
vienos vilties kibirkstėlės.

Jeigu ko dabar geidė, tai
rasi tikt to, kad išsiblaivyth
ir kad saulutė szvysteltų į jo
dirbtuvę. Net dingojų tokiap
atvėjųj' šiek tiek atsitoksiąs.
Jis buvo visada ypatingai į-
paudingas ant darganos, tam-
sos; visada tokios dienos pa-
didindavo jo nuliudimą ir siel-
vartą, o ką ir snekėti dabar,
atėjus tam laikui, kaip jį Ka-
mionka vadino: bevilties, dar
drauge ir liga.

Tai gi kas rytas Kamionka
užklaudavo atėjusios su arba-
ta tarnaitės: „Ar kur isz krauz-
tų nesiežviečia?“ „Ka jau“,
– atsakydavo tarnaitė: „tokia
ukana, kad žmogus žmogaus
nemato“.

Ligonis primerkdavo akis
ir pasilikdavo, kelias valandas

nekrustelėjęs.

Ant kiemo tolydziai buvo
tyku; tikt lietaus laszai škam-
bėjo rinose lygiai ir vienodai.

Treczią valandą po pietų
pasidarydavo taip tamsu, kad
Kamionka turėdavo užsidegt
žvakę. Pirm negu paimdavo
degutį, ilgą valandą mąstyda-
vo; paskui tingiai isztiesdavo
ranką, nū kurios liesumo, ma-
tomo per marszkinių rankovę,
jis, kaip drožėjas, atjausdavo
szirdgelą ir pasibjaurėjimą;
paskui užiebes žiburį nesiju-
dindamas ilsėjosi, iki vakare
tarnaitė ateis, ir primerkęs
akis klausė taszkanczių rinose
laszų.

Keistai tūkart iszrodė dirb-
tuvė. Žvakės žiburys, – apsz-
viesdams lovą ir gulintį joje,
Kamionką, telkėsi į žibantį
spūgą ant jo kaktos, aptrauk-
tos sausa ir geltona, tartum
palyvota, oda.

Kita grinczios dalis styrojo
patamsėj', kuri kas valanda
darėsi didesne. Bet temstant
ant kiemo, stovuliai iszrodė
kaskart tamsiaus raudoni ir
igiją gyvasties. Žiburys nusi-
leisdavo ir iszkildavo, o sziam
drebancziam žibėjime ir jie ro-
dėsi tai nusileidžianti, tai už-
kylanti visiszkai taip, lyg
stieptusi ant pirsztų, norėda-
mi pamatyti iszliesusį drožėjo
veidą ir persitikrinti, ar jų da-
rytojas dar gyvas.

Iztiesų sziam veide buvo
tuls mirties nekrutumas. Bet
laiks nū laiko pamėlinavusio
ligonio lupos palengva krutė-
jo, tarytum ko meldenczios, ar
keikenczios savo apleidimą ir
tūs įkyrėjusius drėgnumo la-
szus kurie visada taip lygiai ir
vienodai mastavo ligos valan-
das.

Vieną vakarą tarnaitė atėjo
truputį užitraukus ir delto
snekesnė kaip visada tarė:

„Ant mano galvos tiek dar-
bų, kad ant dienos galiu tikt
vos du syk užsukti. At, paim-
tu sav ponulis vienulę, nės ji
už dyką ir geriausiai prižiuri

ligonį“.

Kamionkai patarmė patiko,
bet, kaip paprastai kramtus
žmonės, pripratę visada prie-
szintis tam, kas jiems buvo pa-
tariama, ant to nesutiko.

Vienok sargutei iszėjus, emė
apie tai manyti. Mielaszir-
dystės sesutė!... Teisybė! nie-
ko nekasztūja, o kokia drauge
pataika*) ir pagelba! Ka-
mionka, kaip kiekviens ligo-
nis, pats sav paliktas dikečiai
datyrė kaktumo ir grumėsi su
tukstancziais mažų sielvartų,
kurie jam ir daėsdavo ir jį er-
zindavo.

Nekartą isztisas valandas
gulėdavo ant lovos su nepatai-
kiai perkreipta galva, iki pri-
sirengdavo pasitaisyti priegal-
vius; nekartą naktį pasidary-
davo jam szalta ir, Dievas ži-
no, ką butų davęs už stiklą
karsztos arbatos; bet jeigu
jam sunku atsieidavo uždegti
žvakę, kaip gi galima buvo
mislyti užkaisti vandens? Mie-
laszirdystės sesutė vislab tai
darytu, kaip paprastai sesutės,
meiliai ir guviai. Ai! kaip
lengviaus sirgti prie tokios pa-
gelbos.

Ant galo vargszas iki tam
daėjo, kad apie ligą tokiose
sąlygose emė manstyt, kaip
apie ką geistiną ir laimingą ir
szirdyj' stebėjosi, kad net jam
dasiekama tokia laimė!

Taipo gi jam rodėsi, kad se-
sutei atėjus ir įneszus į jo dirb-
tuvę truputį linksmybės ir ati-
tokimo, rasi ir ant kiemo isz-
sigaidrytu ir tie skambanti
drėgnumo laszai paliautu jį
persekiuoję.

Ant galo paėmė jį gailėstis,
kam iszsyk nesutiko ant sar-
gutės patarmės. Artinosi ilgą
ir nūbodi naktis, o sargutė ke-
tino pas jį užėti tikt ryto isz
ryto. Dabar suprato, kad szii-
naktis bus jam sunkesnė už vi-
sas pereitas.

*) Pataika – nū kurios pataikaut-
szukač vygody – gerai žinomas Pa-
prienėj'. Nes-elmano žodyne yra toks
sakinyš: pataikos ir tingos dienos.

Paskui atėjo jam į galvą,
kaip didelis isz jo vienok lozo-
rius ir, sunkų dabartinį savo
padėjimą sustatant su sziaūdie-
niniais vargais, priesz jo akis
atsistojo tarytum gyvi – seni,
laimingi gyvenimo metai.
Kaip priesz valandą mislis
apie vienulę, taip dabar atmi-
nimas tų metų vėl tū pacziu
budu susivienyjo jo apsilpusio-
se smegenyse permanymu sau-
lės, szviesos ir giedros.

Emė manstyti apie savo nu-
mirelę ir su jaja kalbėti, kaip
tai buvo papratęs daryti, kada
jam kasnor labai nesiklojo.
Ant galo pailso, pasijuto silp-
stas, ir užmigo.

Žvakė ant naktinės spintelės
pamazu jau baigėz degti. Jos
žibėjimas isz szviesiai raudono
pasidarė mėlsvas, paskui dar
kelis syk smarkei szvystelėjo
ir užgeso. Visiszkas tamsu-
mas apsiautė dirbtuvę.

O tū tarpu ant kiemo drėg-
numo laszai be paliovos krito
lygiai ir taip nūbodžei, lyg
kad per jūs distiliūtusi visos
gamtos tamusumas ir liudnu-
mas.

Kamionka ilgai lengvai mie-
gojo, bet umai prabudo su
kaszin kokia keista įspuda,
kad jo dirbtuvėj' dedasi kas
nepaprasto. Lauke auszo.
Murmulai ir gipsai emė balti.
Platus venecijinis langas sto-
vintis ties lova kaskart buvo
labiaus apimamas iszblyszkuse
szviesa.

Prie szios szviesos Kamion-
ka pamatė kas zin kokį stūme-
nį, sėdintį szaliep lovos. Pla-
cziai atmerkė akis ir užsziū-
rėjo ant jo: tai buvo mielaszir-
dystės sesutė.

Ji sėdėjo nekrusteldama,
šiek tiek atsigrėzus į langą ir
nulenkus galvą. Rankas su-
imtas (sunertas) laikė ant ke-
lių ir tarytum meldėsi. Ligo-
nis negalėjo žiūrėti jos veido,
užtai aiszkiai matė jos baltą
kornietą ir nevaiskų abrisą jos
silpnų peczių.

Szirdis pradėjo kaip tai ne-

ramiai tviskėti, o į galvą dink-telejo klausymai: Kada sargutė galėjo atvesti sūtą sesutę ir kaip ji čia įėjo?

Paskui pamislijo, kad jam taip pasirodė rasi iš apsilpimo, ir užsimerkė. Bet po valandai vėl praplėšė akis. Sesutė sėdėjo vis ant tos pacios vietos nekrusteldama, tarytum įkritus į maldą.

Dėl keisto jausmo, susidėjusio iš iszgansties ir didelio džiaugsmo, ant ligonio net plaukai pasisziausė. Kas žin kas su nesuprantama syla traukė jo akis prie szio stūmens. Tarėsi jis kitados jį matęs, bet kur, kada — neatminė. Paėmė jį nesulaikomas noras pamatyti stūmens veidą, bet jis buvo uždengtas su baltu kornietu, o Kamionka, pats nežinodams dėlko, nedrįso nei atsiliepti, nei krustelti, beveik nei kvėptelti, tikt jautė, kad paima jį kas syk smarkiaus iszgansties o drauge ir džiaugsmo jausmas ir stebėdamasi klausė pats savęs: kas čia darosi?

Tūtarpu jau suvis dienojo. Ir kas do per puikus rytas turėjo buti ant kiemo! Staigu be jokių pereigų įsiveržė dirbtuvėn taip didelė, aiszki ir linksma szviesa, tarytum tai buvo pavasaris ir Gegužis. Vilnis auksinio žibėjimo tvino, kaip pavandenis, ėmė pildyti grincežią ir taip smarkei ją užliejo, kad szioj' aiszkybėj' murmulai paskendo ir pasileido, sienos su jaja susiliejo, paskui suvis isznyko, ir Kamionka pasijuto lyg kokioj' skaiszczioj' erdmėj' be rubežių.

Tūkart užtėmijo, kad ir kornietas ant vienūles galvos nusotojo savo stambaus baltumo, ima isz krasztų tirtenti, tirpti, kaip aiszkus ukai sklaidytis, ir taip pat persimaino į szviesą.

Vienūlė pamažu atsigrįžo į ligonį — ir szis apleistas vargūlis umai iszvydo skaiszczioj, aureolėj' pažįstamą, užvis labiausiai numylėtą savo numi-

rėlės gymį.

Tūkart iszszoko isz lovos, o isz jo krutinės iszšiveržė balsas, kuriame buvo girdėti daugelis metų aszarų, gailėsczio, nusiminimo, nebvilties.

— Zose, Zose!

Ir apglėbęs ją glaudė prie savęs, o ji taip-gi su abiemis rankomis apkabino jo kaklą.

Szviesos atsirado kaskart daugiau.

— Neužmirsžai manęs, tarė ji: už tai atėjau ir iszprasžiau tav lengvą smertį.

Kamionka beatvangos laikė ją apsikabinęs, lyg bijodamas, kad palaiminimas, kad palaimintas regėjimas jam neisznyktu drauge su sziaja szviesa.

— Asz pasirengęs esu mirtį, — atsakė: kad tikt tu su manim paliktum.

Ji jė anioliszškai į jį nusiszypsojo ir, atitraukdama ranką nū jo kaklo, parodė su jaja žemyn ir tarė:

— Jau tu numirei sztai žiurėk!

Kamionka dirstėlėjo jos rankos link, ir anas pamatė po savo kojomis per augšto langą vidurį savo neszviesios vienykštės dirbtuvės; joje ant lovos gulėjo jo tikras lavonas su placžiai atsimerkusiomis akimis, kurios ant iszgeltusio veido iszrodė lyg jūda lūmelė.

Na ir žiurėjo ant szio iszliepusio kuno, kaip ant suvis svetimo daikto. Ant galo po valandos ėmė jam viskas isz akių nykti, nės apsiaucžianti jūda aiszkybe lyg vejama užsvietės vejo skubinosi kas žin kur į nepabaigtis. J...s.

Perzvalga.

„Varpas“ dabar iszeinas tikt kartą ant dviejų mėnesių, numažino ir prekę amerikiečiams nū \$1 ir 25 c. arba 5 markių, ant vieno dolerio arba 4 markių.

Maskolijos gilumoje, net Samaros gubernijoje yra didelis kaimas, Cziornaja Padana, lie-

tuvių užgyventas. Po maisztui 1863 metų iszsiūsta ezion du kaimu isz Kauno gub. nū. Anykszezių. Iki paskutinio laiko nė vienas to kaimo lietuvis neapsivedė su maskolietė ir nė viena lietuvaitė nsisztekėjo už maskoliaus. Merginos isztekė tik už savo kaimo vyro, arba keliauja į Lietuvą. Vaikus siunčia isz čia mokinis į Panevėžį ir Sziaulius. Gyvena gana gražiai, užsiminėdami pramonyste ir prekyste degtinės.

„Ukinjkas“ num. 1 raszo, kad caras su manifestu, kurį iszleido per karunaciją, numažino nekuriūs mokeszczius ant pusės per 10 metų, ir vieton tų dovanų pramanė gana naujų mokeszių kuriūs be atsakymo turi užmokėti.

Pakūnyje tapo isteigta krikščioniszka krautuvė, kurios iki sziolei nebūvo. Žydai rėkia ant jos „gevalt“ nes daugumas eina pirkti naujon krautuvėn. Krautuvės saviojkas isz prigimimo yra lietuvis, bet stengesi visur kalbėti lenkiszškai, buk tai esą poniszkaus.

„Lietuva“ num 13 raszo, kad Maskolijos apszvietimo ministeris, Delenov, iszleido padavydžimą, kad valstinėse pradinėse mokyklose, Latvijoje, vaikus per pirmaises dvi žiemas apart prigimtos kalbos mokytų ir maskoliszkos. Kas žin dėlko ministras to paties nedaleidžia Lietuvoje, kur lietuvių vaikai isz pat pradžios yra mokinami maskoliszškai, nors tos kalbos visai nesupranta, ir isztaria ją tikt automatizškai.

Latviai yra labians apsiėmę vietę už mus ir daugiau myli vienybę, per tai maskoliai nepūla ant jų taip smarkiai, bet pamaži leidžia savo maskolinimo, nagus į jų kuną. Latviai iki paskutinių metų savo mokykloje mokines latviszškai ir vokiszškai; valdžia vokiszka kalbą isz mokyklų iszvarė o įvedė maskoliszka, per ką mokyklos didei nupūlė. Latviaims

lotyniszkos raidės dėl spaudos yra taip pat užgintos kaip ir mums; už tai latviai savo knygąs ir laikraszczius spaudina vokiszkomis raidėmis, o rasatus raszo lotyniszkomis. Kas zin, rasi ir mums valdžia greičiaus daleista spaudinti knigas bei laikraszczius vokiszkomis raidėmis vieton lotyniszku arba kaip maskoliai sako lenkiszku. Vertėtu pamėgiti.

Apie reikalą ir naudą skaitinyezių nei kokio balso ne girdėti isz skaitytojų. Lyg kad tas butų savis mums nereikalingas. Limna, kad musų žmonės nieko nesirupina apie savo reikalus, ir viską atideda, kas žin kam isteigti, likdami patys nežinioje ir tamsyboje. Mums yra szia dien lengviausia nuveikti vieną arba kitą, priežiurint svet-tautų paveikslams — tiktai pasekti. Bet pas mus, rodosi, yra visai kitokios nuomonės, kada vėtimtaucžiai vis vienyje ir dar būjasi dėl abalnos naudos, rodosi, varome savo progresą tylėjimu ir nieko neveikdami.

„Tėvynės Sargas“ num. 2, praneša, kad Garždūse (Telšėsių apskr.) mokykloje ir valsczius namė tapo pakabinti gudiszki paveikslai (ikonos), kuriūs patys valsczionys itaisė ir su iszskilne įnesė, pribunant popur ant paszventinimo vėl padarė iszkilne, ir dar perkaljeju ant nenustojančio deginimo priesz tūs paveikslus.

Matoma yra, kad musų žmonės, tamsūlei, yra gana prilankę ataczetikystei ir noriai daro tą, ko valdžia ir rusifikatoris užsigėrdžia. Ilgainiu valdžia patlėps buti pravoslavais ir jie su noru ant to autika, jeigu jau priima jų paslus su jų darbais ir apeigomis.

„Saulė“ num. 26 patalpinokiu. Maszioto raszta pilnā iszminties, kuris dabar namie sėdėdamas ir ėmėsi už plunkenos, ir mėgina privadzioti: kad valdas laimės, tampa pateistu sunkiai nū prieszo, — tadā liku-

siejie skiresi sau kitą vadą iš svetimos tautos, o kada jų vadas pasitaiso, vėl jį su džiaugsmu priima, — ir lietuviams Amerikoje nieko nelieka, kaip tikt šaukt vėl atgal išgijusių vadovus (jį patį, Pėžą, Jūdisių, etc.), nes nabagams tikrai sunku yra gyvėti be avelių.

„Garsas“ num. 13 norėdams pritraukti žmones prie aukų ant ateivių namo, paskyrė dūti nekurias knygas už pusę prekės dėl aukautojų. Kas paauka 50 c. ant ateivių namo, gaus knygų už pusę prekės, pagal katalogą, vietoje 2 dol. tiktai už 1 dol. Aukaujanti 1 dol. ir daugiau, gaus knygų net už 10 dol. pagal katalogą, o užmokės tiktai 5 dol. Bet paminėtos knygos, kurias „Garsas“ žada dūti už pusę prekės, pagal katalogo prekę išnesza tiktai \$4,30 c.; pusė prekės \$2,15 c.

„Nauja Liet. Ceitunga“ num. 19 pranesza apie buvusį visatiną susirinkimą „Liet. skyrymo draugystės“, 24 Vasarį, Klaipėdoje. Draugystė turi 83 draugus su turtu 35 markių ir 8 fenigių. Ant galo susirinkimo prisiraszė 17 naujų draugų ir dabar draugystė turi, 100 sąnarių. Metinė mokeskis yra 1 markė (25 centai), o beturčiams tiktai 50 fenigių paskirta. Žibūse taip pat buvo susirinkimas 2 Kovo nulaikytas, bet nėra padūto skaitliaus draugų kaip ir turto. Kalbėtojai didei karsztai kalbėjo, ir ant galo tapo susirinkimai užbaigti su nuszaukimu ciesoriui aut garbės.

„Liet. Laiszkas“ didei puikiai apsako savo žines. Pa veiksian num. 9 išz Laukny: „Didžiojo szilo sniegui sutirpsztant pasileidęs vandū — upe lės yra bais pritvinkusios. — Kontrolėrai užėjo stalde ukiniko N. Tomuszacziose (Tamoszacziose) 5 avis, kurios išz rusijos įtekos buvo. — Išz Katyczių viens ukininkas par-

vaziavo išz girės su medžiais. Ant kelo tarp Žalpių bei Deguczių Maskolijoi panoko, jį kelios tuszczios szlajės, kuriose zemaicziai sėdėjo“.

Nors giresi „Liet. Laiszko“ redaktorius ir išzleistojas, kad raszo jam daug apszviestų lietuvių, bet išz jų darbo matyti kad labai menką apszvietimą turi, nes raszo kad Maskolijoj esą zemaicziai ir Rusija vadina Didziają Lietuvą.

„Lietuvos Paslas“ (Kurszaczio organas) raszo, jog prof. daktaras von Esmarch yra vedęs vieną dėdę mūsų ciecorienės per paczią.

„Nauja Liet. Ceit.“ pranesza apie įgriuvimą kamino Plokszeziūse szitaip: „Pirm kelito dienų darbavosi Ploksztūse butelninkė G. su dūnos kepimu — dumtraukis buvo jau senas, o sniego vandenvi, ismirkęs į save susileido“.

Prusų Lietuvos redaktoriai nors yra ir augsztai mokinti bei mokintojai liet. kalbos, tacziaus nežino žodžių prie apsakymo žinių. Visas tas žines verczia išz vokiszkių ceitungų žodiszka, išz ko padaro tiktai margus autus.

P. Pelėda.

Laiszkas išz Canados Rossland Br. C.

Ant mano rasztelio, patilpusio „Vienybėje“, sulaukiau daugelį gromatų ant kurių atskyrium net negalima mą atsakyti; todėl meldžiu „Vienybės“ rėdystės pagarsyti per skiltis savo atsakimą. Klausentiems manes. Kaipogi visi veiklausė apie vieną ir tą patį — apie darbus szios szalies, tai-gi visiems sykiu galiu ir atsakyt.

Išz visų gromatų, kokias atlaikiau, matau kad pas jus didei sunkus laikai, ir kaip gir-dziu tulasis jau beveik ir bado jusų krasztūse tur pamatyt. Gailu mą broliu, kad taip vargei reike gyvent, tacziau pagelbėti menką tegaliu; tiek

tikt galiu praneszti, kad jeigu tiktai kaip nors galėtumėte iki sziczion pributi tai visų tų var-gų nejaustumėte, kadangi sziczion darbų dabar yra užtek-tinai, ir už darbus pusėtinai moka. Andai buvau minavo-jas, kad galima gaut darbą ir mokeszti už tą nū \$1,50 - \$2 už 10 adynų dienos darbo sy-kiu su valgiu; o kad kas ant savo dūnos (burdo) stovi tai gauti gal už tą patį laiką dar-bo nū \$1,25 - \$3 ir virszaus. Ant savo dūnos esant galima išzmisti, zinoma prastai, per ne-delę net ir už \$3; restauracijog-i už \$4, - \$7 ir daugiau. Su pamilija esant valgis tiek daug nekasztūja, nes pacziam vis-gi pigiau atsieina.

Dūti rodą, kaip atkeliauti, tiek galiu: — jeigu kuris dar-tur ant tiek pinigų, kad gal atkeliauti iki Canados rube-žiaus, tai tam jau toliau maža bėda, nes Canados valdže dy-kai jį pristato į vietą darbo. Kiekvienas norintis keliauti tegul eina ir pasiklause arty-miausiam gelzkeldvaryje kiek gal kasztūti pributi į jeib vietą iki Canados rubežiaus, o jau nū czion, kad ir neturės dau-giaus pinigų, menka bus bėda su tolymesne kelione. Jeigu kuris isztiesų sumislitu iki sziczion keliauti, tai lai už poros dienų priesz išzvaziūjant atra-szo iki manęs gromatą, kada ir išz kur išzkeliauja ir kada gal pributi iki sziczion, tada asz pasirupjisiu patikti tokį ir prie darbo pristatysiu. Jeigu-gi kuris mislitu į kokią kitą vietą vykti Canadou, tai mel-džiu dūti mą žinę, o asz pasiru-pjisiu praneszti savo pažysta-miem, jeigu toks rastusi to vie-to, — kad sutiktu atkeliaujant savo brolių ir suteiktu jam rei-kalingą pagelbą.

Mergelės darbo pas jus netu-rinczios taip-gi gal atkeliauti, nes tarnystą gal greitai gauti ir algą bus užganėdita.

Baigdamas szį savo rasztelį turiu primyti kad oras szic-

czion labai sveikas: vasara ne-perkarszta, o ziema neperszal-ta. Klimatas szios szalies toks pat jau kaip Prusūse apie Klaipėdą ir Tilžę.

Su szirdingu sveikinimu jus garbėje laikas pasilieku jūsu brolis.

Johann Schmidt.

Apie termometrų arba szilumamierius.

Nū szilumos visoki daiktai pasididina savo naturaliszka-me didume, o daugiau pasidi-dina visoki skystimai; išz ko iszeina, kad skystimai indūse supilti, szildant kyla augsztyn. Termometrai taip-gi įtaisomi plonose stiklinėse dudelėse dėl-to, kad ir mažiausias pasikėli-mas szildomo skystimo but aiskiau matomas. Už skysti-mą prie termometrų vartojamas tankiausia gyvasis cidab-ras, kaipo lygiausiai pasididi-nantis. Prie dudelės pritaiso-ma lentukė, kuri mierūja aug-sztumą stulpelio skystimo, o per tai daugumą szilumos; bet kad visi termometrai viena ir ta paczia miera parodytu dau-gumą szilumos, reikėjo iszrastti gamtoje vienodus termomet-rus, kurie galėtu but už rybą dėl parodymo padalinimo laip-snių szilumos ant termometro. Patėmyta, kad ledas leidžesi prie vieno ir to paties laipsnio szilumos, pasistato todėl keletas termometrų į leidžentisi le-dą, ir augsztuma stulpelio skystimo žymisi per zero arba punktą, nū kur prasideda skaitlius laipsnių. Patėmyta taip-gi, kad vandū distiliavo-tas prie vienokio laipsnio spaudimo atmosferos, kurį ro-do barometras, verda visad vienokeme laipsnyje lėksztūse indeliūse, paimta per tai ta dėl pažymėjimo antro punkto, va-dinamo laipsniu virimo. Rei-kėjo vėl sutikti ant vieno laip-snio spaudimo atmosferos, ka-dangi vandū verda prie dides-nio spaudimo tiktai prie aug-

sztesnės temperatūros, o žemesnio prie žemesnės. Paimta ant to augstį barometro 76 centimetrus, arba $31\frac{1}{2}$ colio lietuviszko. Yra tai vidurinis augstis, kokį barometras prie paprasto pasikėlimo jurių parodo. Farenheit vienok neprisilaiko to, ir punktą zero parodo, dėdamas termometrą į sniegą maisytą su druska, kas dūda dang didesnį szaltį negu tirpstancio ledo. Dėl to tai ant jo termometro laipsnis zero pripūla daug žemiau. Turint ant termometro du punktą kaip rybas lentukės, darosi laipsniai per prastą padalinimą to tarpo ant tulo skaitliaus lygių dalių, bet tame ir vėl nėra sutarimo. Reaumur dalina tą tarpą ant 80 dalių, Celsiuszas ant 100, o Farenheit'as ant 212, per ką Farenheit'o 32 laipsniai stovieton zero (0) ant kitų termometrų, isz to iszeina, kad nors termometras tarp zero ir laipsnio virimo tur 212 laipsnių, tur jų vienok tik tai 180 tarp zero naturaliszko ledo tirpimo ir virimo laipsnių.

To pat didumo dalys arba laipsniai, koki padaryti lieka tarp tirpimo ledo ir virimo vandens, darosi ir po zero, ir vadinasi laipsniais szalcio o laipsniai virsz zero vadinasi laipsniais szilumos.

Isz to dabar galime suprasiti, kaip svarbiu dalyku yra, zymint laipsnius szilumos ar szalcio, minėti pagal kokį termometrą tai parodoma. Prancuzai tankiausia vartoja termometrą Celsiuszo, Anglai Farenheit'o, Vokiečiai ir Maskoliai Reaumuro.

Tankei atsieina apmainyti vieno termometro laipsnius ant kito, kas labai pasilengvina, pamenant atsiėjimą vieno termometro laipsnių prie kito; tas taip iszrodo – 80, 100, 180, arba 4, 5, 9. Norint tada laipsnius Reaumuro permaintyti ant Celsiuszo, padaugsim jų ant 5, ir padalysime ant 4. Da-

bar atbulai, kada laipsnius Celsiuszo reiks permaintyti ant Reaumuro, reikia padauginti jų ant 4 ir padalyti tai ant 5, arba padauginti visą ant 4. Jei gi prireiktu kada Reaumuro permaintyti ant Farenheito, reikia padauginti ant 9; o kada Farenheito ant Reaumuro tai padauginti ant 4.

Temperatura daiktų pasiliejanczių ir gazų zinoma per pazardimą termometro į jųs, tada jų sziluma pakels gyvųjų eidabrą termometre ir parodys kiek jųse yra szilumos. Termometras paprastai naudojamas dėl mieravimo temperatūros oro, bet czionai jisai gal parodyti ne tik tai szilumą aplinkinio oro, bet ir szilumą spindulių saulės atsimuszanczių į jį. Todėl norint patirti temperatūrą tik tai vien oro, reike termometrą padėti pavėsyje.

Taip visad ir suprantama, kada kalbama apie atmainas termometriszkas atmosferiszkas. Yvairios vietos ant žemės, turi taip gi yvaires temperatūras, kas netiktai nū jų geographiszko padėjimo prigul, bet ir nū daugelio dar pasaulinių apliakybių.

Jausliniai augalai.

Kaip greit pavasario saulė pradeda smarkiau kaityti iszaluose žemę, pabunda isz ilgo miego visoki zolynai ir augalai ir jųs tai mes su didžiu džiaugsmu sveikiname kaip pirmutinas dovanas atgijusios gamtos, ir laukeme kada jie paaugs ir parodys tarp žalių lapų pumpurėlius, kurie atsidarę trauke mus savo gardziu kvapu. Ne visi vienok užsi ganėdina tik tai vien tūm, yra daugelis žmonių ką tēmija kaip auga koznas augulio stiebelis, kaip pasidaro krumeliai; tēmija kaip juda syvai prabudusių augalų ir kaip dirba ant augalų drėgnumas bei sziluma. Tie kurie visą savo gyvenimą

paszventė ar paszvence ant tēmijimo apie visokius augalus, daėjo iki to, kad pazino ir apraszė visus ypatingumus jų augimo, visus jų gyvenime atsitikimus, iszimant tik tai vieną, ir apie tai keletą zodzių czion paminėt ketinu.

Neiszaiszkita dar iki szjol priezastis ypatingo jauslumo tulų augalų, o ypatingai skyriaus jauslingųjų (mimosa). Jauslumas tas yvairiai apsiraiszkia, ir taip: jauslamedis (mimosa pudica), prie mažiausio vėjo užgavimo, pasirodzius jeib mažiausiam ant dangaus debesėlini, prie mažiausio szviesos susilpnėjimo, nuleidze lapelius žemin, vysta ir rodos suvis mirszta; — bet tai tik tai patol pakol užgaunanti jį priezastis ne bus paszalinta. Auga jisai tik tai sziltūse krasztūse, o ypatingai Pietinėje Amerikoje; bet saugei užlaikomose oranzerėjose ir musų klimate gal augti. Ne misliju iki smulkmenų jį apraszėti, bet tik tai paminėti jį kaip ir kitus, apie kurių žemiau minavosiu.

Jauslinis oramieris (hygrometr) artinantis audrai, taip suartina ir suspaudze lapelius, kad tie atsiremdami viens į kitą gal kad ir smarkiausia audrą ar lytų perneszi. Musų paprasta akacije taip gi prie skyriaus jauslinių priguli, nės iszryto vos tik tai saulė dar pakyla, lapus jos matome prie szakelių prisiglaudusius; sykiu kaip saulė kyla augstyn, lapeliai akacijos taip gi kyla, o vakarop, kada paskutiniai spinduliai saulės atsisveikina su mumis ir akacije savo szakules prie žemės lenke.

Pietinėje Amerikoje randa si du skyriai piktadarių jauslinių augalų, vienas isz tų vadinamas musegaudziu, iszleidze be perstojimo limpanti skystimą, kuris privileija muses ir visokius ūdus; bet vos tik tai kuris isz šių nusileidze ant lapelio, tasai susilenke per pu-

sę ir slogina neapsiziurėjėli. Antras skyrius tur lapelius apkabinėtus aplinkui siuleliais, plauko plonumo, ir kaip tik tai koks vabalėlis užtupe ant vidurio lapelio, tasai susigaube, siuleliai esanti kraszteliūse susikryzevoja, padarydami permatomą sietelį, ir tokiu kalinyje užlaiko kalinamąjį patol, pakol tasai nustampa ir paliauja tokiu budu krutėjas. Skyrius tasai yra zinomas po vardu drosera.

Jauslinis krumas augantis Brazilijo, kurio dėkingi baltie ziedeliai žemėn palinkę ir saldų kvapą iszdūdanti gal but laikomi už dėkingumo vertus, iszlaikantis asztriausias atmainas oro, negal perkęsti nei mažiausio prie jo dasilytėjimo; priartinus kokį jam svetimą daiktą pasikele umai palinkuszakele, ziedeliai labiau iszsi kecze, o lapai, kaip jį apgiti norėdami, vieno valando pasistiebe. Jeigu tada umai perkirsti asztriu peiliu szakelės stiebelį, ant peilio galima patemyt raudonus laszelius, labai į kraują panaszius.

Gyventojai Senegalijos, turinti savo kraszte skaitlingus skyrius (gatunkus) jauslinių augalų, vadina jųs guera kiao t. y. laba dien! nės tvirtina, kad judėjimas ir linkeziojimas jų lapelių ir szakelių, yra iszreiszkimu pasveikinimo ir garbės davimo prisiartinancziai prie jų ypatai.

Uzsimineš apie jauslinius, negaliu užtylėti apie dar labiau ypatingą augalą, prigulinti prie jauslinių skyriaus.

Jauslinis kruzinis (nepenthes) augantis ant salos Madagaskaro, lapai jo pailgi. Isz galo kožno lapelio iszaugus plona, augstyn užsiritus, szakelė, o ant galo tos ziedelis pavidale kruzelio su dangsteliu, dangstelis tasai uzsidarę ant nakties, pasikele saulei tekant, o kruzelyje tada randasi grynas gardziausias vandū. Ypatingumas szis yra sykiu

pasistebėjimu ir dideliu džiaugsmu dėl keliauniko taip karszto klimato šalies, kadan gi asztūni ar deszimts tokių kruželių su atsiradusiu jūse vandeniū, gal užgesiti troszkulį žmogaus. Apart paprasto atsidarymo kas rytas, dangstelis pasikele prie maziausio dasylytėjimo, o kada kruželis prisipildo, pakilus augstyn šakelė, nusileidze pamazėle, ir palaiminantis vandū szlaksto įkaitytą žemę. Kokia syla jūdina taip yvairius organus to augalo? ar vandū kruželiūse užsilaikantis atsiranda isz paprastos rasos, ar isz paties to augalo iszkvėpavimų? to mokyti vyrai dar neiszaiszkino.

Turtas ir laime.

Isz gudiszkio.
(Tąsa.)

— Ka, mano mieloji! — paklausė tasai.

— Ar neapsiimtum pasivaikszezioti su manimi? czion labai tvankus oras.

— Gerai, asz ant tavo paliepiimų, — atsakė Edgaras greitai pasikeldamas.

Laikia antros permainos Valerije buvo labai linksma ir neperstojo sznekinus Edgarą, kuris pilnai džiaugėsi isz to.

Taip nei nepajuto kaip prisartino treczias aktas, kada Edgaras mylėtinis atstume ranką sulaužiusios priešieką mylimos ir nutrauke nū tos rankos ziedą.

Szirdis Valerijos susispaudė, jai rodėsi, kad ji girdi ne balsą artisto tiktai Samueliaus kada tasai tą pat rolę atgiedojo Rudengofe.

Visai nenoroms pažiūrėjo ant bankieriaus, kuris ant jos taip gi žiūrėjo, ir jo užsiniakes veidas pilnas paniekos ir ironiszkio pakaltinimo privertė sudrebėt Valerije ir galva jos nusviro; bejausmiai jos ranka nukrito ant rankos Edgaro.

Po teatrui Valerije prisilaidydama rankos Edgaro iszėjo

laukan. Iszeidama per duris jį girdėjo užpakalyje užgautanczius žodžius bankieriaus ir taip užpyko, kad, jeigu but galėjus, tai but tūjaus jį panaikinus. Visokis budas atmonijimo spaudėsi jos galvoje ir vidurinis susijudinimas iki to daėjo, kad sugrižus namo ir įėjus į buduarą, parvirto ant sėdynės ir verkė. Nusistebėjimo ir iszgasczio pagautas Edgaras iszpradzių nesuprato dėl ko tas stojos, bet pagaliaus taip suprato, kad užgaunanti rolė Edgaro ir syla balso Patti ją sujudio todėl stengėsi suramyti, iszmėtinėdamas sav kad neapsimislyjo pirm laiko.

— Tas tiesa, nervai mano dar nesustiprėjo, — tarė Valerije, — bet tai nieko, tas pereis; asz labai noriu buti sveika, kad tavę nerastinti. Ak! kad tu zinotum, kaip myliu tavę.

— Aniole mano, asz neabejoju tame, ir asz taip laimingas, kaip tiktai gal but laimingas žmogus ant svieto.

Grijtant namo, Samuelius su savo paczia nei vienu žodziu neapsimainė, ir sugrižė namo koznas iszėjo į savo kambarį. Pasilkęs vienas Samuelius gilei užsimislyjo.

Jisai matė Valeriję, matė jos meilavimasi prie Edgaro — tas jį kankino. Jisai galvą suspaudęs vaikszeziėjo po kambarį visai užmirsęs apie savo paczia, kuri verkė ant padaszku apsikniaubus.

Samuelius apsivedė priesz savo valei. Pirmos dienos medaus gyvenimo perėjo be jokio atsitikimo. Samuelius bodejo ir jautė savę surisztu.

Lida stojosi rupestinga. Už dienos stojosi atsitikimas kuris nesueinama gelme atskyrė jūdu vieną nū kito.

Bet dėl paaiszkkinimo visų priesz bavusių atsitikimų reikia sugrižti kiek atgal ir pradėt mūsų kalbą nū tos valandos, kaip bankierius, isztrauktas isz vandens, atvėrė akis.

Atsitikimas tasai neturėjo

ko ypatingo, apart visatinio fiziszkio silpnumo, kuris traukėsi arti sąvaitę; vienok szirdyje Samueliaus stojosi didė permaina.

Samuelius užaugo po priežiura krikszczionės, dukters tulo ngyvenusio kommersanto. Samuelius pateko į tas rankas turėdamas vos du metu. Toji didei prisiriszo prie augtino savo ir iszauklėjo jame gilę meilę ir tikėjimą į Sutvertoją svieto.

Myvis augintinės ir uma permaina paardė mažu pa mažu tai; patekęs gi į universitetą suvis tai užmirszo. Samuelius iszėjo isz universiteto į nieką netikintis ir nieko nepripazįstantis. Įsimylėjęs į Valeriją greitai atgimė į pirmas savo dienas.

Bet nustojęs paskutinės laimės ir vėl viską užmirszo: gili tamsybė putojo szirdije jo.

Sziame tai laikia Samuelių pradėjo tankei atlankyt Zilberszteinas ir sunus jo. Abudu nenorėjo nei daleisti mislies nustoti taip turtingo jaunikio dėl Lidos; jūdu nekaltino nei kiek jo antrą pasikėsimą ant savo gyvatos, ir pasinaudoją isz geros valandos, Zilberszteinas užsiminė jam kartą, kad kaip greit jisai tikrai padarė sutartuves su jo duktere, tai reikia pamislyti ir apie dieną, kada tur but szliubas, kad dėl bereikalo ne iszjūkti merginą; bankierius nieko neatsakė, ir ant rytojaus paraszė savo busencziam ūszviui, ant kada paskire szliubą.

Viena nemigos naktį, po perleistos kankynės, jisai taip sav mislijo: tikra permaina manyje tiktai tada užstos, kada apsisiesiu, Lida gerai užaugta, mokslą ėjus, budama užaugta biednai, pasikakįs geresniu gyvenimu nereikalaudama mano meilės.

Sztai praėjo pora dienų po szliubui ir abudu pasimatė, kad skaudžiai apsiriko savo mislise: Lida, didei įsimylėjus

į savo vyrą, užsirupino isz jo szaltumo; jį nesuprato dėl ko tas paeina ir dėl ko jisai szalinasi nū jos; ir kada vieną kartą meilinosi prie jo, tasai nemeilei pažiūrėjo; tas kaip ledas suspaudė jos szirdį.

Samuelius dabar susiprato, kad papūlė į pinkles sukto Zilberszteino. Jautėsi dat ar surisztu; jį sunkino karszta pažiura Lidos. Jisai nenoroms pradėjo lyginti grožybę jaunos žydelkaitės prie Valerijos, ir sulyginimas tas kas dien tikrino, kad prisiriszimas prie Valerijos neiszgydomas. Jisai niekino savę už tai, bet nenorėjo su tokiais jausmais karianti ir jieszkajo suraminimo pereitų dienų atminimūse. Dar priesz apsivedimą buvo uždaręs tris kambarius parengtus dėl Valerijos, nieko czion nepajudinęs. Szalyp tų padarė sav gabintą, ir kaipo sargas nenuleido akių nū nustoto rojaus. Kartais jeidavo ir visas pasinerdavo mislise žiūrėdamas ant portreto Valerijos.

Už keturių dienų po szliubui Samuelius atlaikė laiszką nū tėvo de—Rote, kuriame tasai raszė, kad, sunkei apsirgęs Ryme, buvo sulaikytas tenai ant ilgesnio laiko negu buvo mislijas; pagrižęs jau arti sąvaitę į Pesztą, jisai didei ūszrustino dagirdęs apie nutikusį, ir labai trokszta pasimatyt meldamas paskirti dieną ir adyną kada galės atsilankyt.

Samuelius pasiskubino atsakyti, kad jisai labai laukemas ryt isz ryto, nes ir patsai trokszta pasikalbėt.

Senas ganytojas atvyko paskirtoje valandoje ir Samuelius priėmė jį tame pat kambaryje, kur mokinosi pažit krikszczioniszką tikyba ir kur atsitiko pajudinanti rėgyklė su rabinu Peszto. Draugiszkai paspaudė rankas.

— Labai esiu džiaugsmingas, kad galiu jus, tėve, matyt, — tarė Samuelius meldamas sėstis. Acziū už atsilankima, ti-

kėdamasi, kad ne paskutinis sykis mums matytis, nors slap-
tintis jusų noras apkriksztiti
maną jau ne tur jokios vertės
ant pasisekimo, – pridurę jįsai
nelinkamai szypeodamasi.

— Kaip! iez kur jus apie
tai dasigirdot? paklausė su
nūsistobėjimu kunjgas. – Vie
nok, turiu prisipaziti, tas tiesa;
jus buvot geriausiu mano mō-
kityniu ir taip tvirtai stovėjot
ant kelio izganymo, kad asz
negaliu nei daleisti, jog nusto
jimas merginos galėtu jus nū
to patraukti.

— Prisipazistu, mą sunku
įtikėt, kad tikėjimas, turintis
taip matai įtekmes ant izspa-
stintojų, jog negali nei tiek val-
dyt tikinčius kad užlaikytu
norę dātą todj, galėtu but vie-
natinis izgėlbėjimu duszios
smogaus. Ar gi verta tada
skelbti nusizeminimą, gerada-
rymą, teisingumą, meilę arty-
mo ir but sykiu neiszpasaky-
tai puikybes perimtu, lauzyti
dātą todj ir neapkęsti artimo.
Bet nusiramykite, tėve, asz ne-
prisipazistu ne vien katalikiszko
tikėjimo, bet ir visų kitų, pra-
dėjus nū mano. Sulaužymas
dūtes prisiekos per grovytę
de—M.... pabudino maną
pagaliaus ir atvedė prie svei-
kesnių nūmonių. Mokėlas jau
senai izliejo szviesą ant tų
tamybės prietarų. Asz gūdo-
ja jusų nūmones, tėve mano,
bet negaliu ilgiau niekinti tei-
sybę, kasdiens pasitvirtinan-
cia pastebėjimo vertais fak-
tais. Ir asz dabar tikrai per-
sitikrinau, kad nėra Dievo,
nei prajovų, nei rojus, nei pe-
klos, nei bausmės, nei užpelno.
Krisčius, lygei ir Maizieszius
buvo filozopai – idealistai, lai-
kas kurių jau praėjo. Tei-
singai nieko nėra, apart mata-
rijos, kuria valdo neatmaino-
mos tiesos; susivienijimas ato-
mų netymei tvėre mus, o myris
iszardo tās atomus neapima-
moje ordaroje praamzinės ma-
tarijos, iz kurios mes paeina-
me. Tai, ką jus vadinate du-

aze, tas, ką mislije ir dirba mu-
mise, yra grynai – fiziszka vei-
kmė; mislis paeina nū sujude-
jimo smegeninių syvų, lygei
kaip ir aszaros yra iszszaukimu
kokio jausmo.

— Gana! Gana! – sulaikė
jį kunjgas, klausantis su didžiu
nekantrumu: – neiszmierūtas
tikėjimas, iszszadėjimas paties
savęs, meilė, viskas tas, pagal
jusų nūmonę, sujudimas syvų,
pasekmė veikmės panaszios
veikmei pilvo? Tai bjauru!

— Nei kiek, tėve mano;
prapūlinga meilė, ardanti visą
mano gyvenimą, yra tikru da-
rodymu to, ką asz kalbu; jeigu
ji iszeitu isz duszios, tai tokia
daugybė paniekinimų ir galy-
bė mano valios but panaikinę
tai. Bet asz negaliu pergalėt
dėlto, kad tai organiszka liga,
szaknies kurios mokslas dar
nerado ir kurią mažu pė mažu
praszalija atsinaujinimas atomų,
isz kurių subudavotas mano
kunas.

Senas piemū pakėlė iszgas-
tingai rankas.

— Gana! tai baisinga tema,
ir ji gimdo manyje priklumą;
visą savo amžį asz tikėjau į
Dievą ir leatsisakau nū jo
paskutinėse dienose. Ak! tie
mokslineziai ir jų prakeiktas
mokslas! jįsai iszveda žmones
isz kelio, naikydamas visą gerą
ir izgainingą mislį, versdamas
niekinti dangiszka teisybę iki
tol, pakol nepasitaiso; bet abe-
joti apie buvimą velnio asz ne-
galiu, matydamas kaip jus jū-
mi supanczioti.

Ir kunjgas persizegnojo, prie-
ko Samuelius nusijūke.

— Pasznekėsime apie tai kita
kart, mano jauns drauge; svei-
kinu jus sū nauju titulu baro-
no.... Kaip! tas jus nelinks-
mina?

Na, tai vaikai jusų isz to
naudosis; bet, pasakykit mą,
jeigu tai nelaikot už užgavimą,
– kaip galėjot apsivesti, vis
dar mylint Valeriję? Juk
jausmai, kokius turit jai ro-
dyt, negal but teisingi.

Pavasaris,

Ar tai pavasaris? kad sniegas
isznyko,
Saulėi augsztin kilus, sziluma
isztiko;
Žali lapai, tikra gyvybe iszsi-
szovė;
Medziai kaip pusmergės, vaini-
kais apsimovė!
Milijonai sparnūtų giedorių
prağydo,
O gamta zaliomis vilnimis pas-
klydo! —
Sakot broliai, kad tai pavasa-
ris meilingas —
Ne, ne – tai ne dvasės pavasa-
ris garbingas.
Tada dvasės pavasaris iszauz
tikrybėje,
Kad visa žmonija atgims do-
rybėje!
Kad tarp mūsų isznyks, smar-
kios žmogzudystės,
Kersztai, nedorybės, biaurios
viltvilystės!
Kad meile artymo, žmonės ap-
sivainikūs,
Ir menkiausį žmogelį, broliu
savo rokiūs!
Kad mokėti, tyrinėjant gamtą
tiesos,
Neuzgesins szirdise tikėjimo
szviesos;
O nesuprasdami darbų dan-
giszko Tėvo,
Nedrįs beprotingai tarti, kad
nėra Dievo.
Ne visi mokėti žmonės, taip
apaklinti;
Tarp protingų, Keplierį gali-
me atminti:
Tasai garsus zvaigzdzoris tyri-
nėjimūse savo,
Nors milijonus saulių, pauksz-
czių kelyje surokavo;
Vienok nei maž nepasikeles į
puikybę,
Rasztūse savo iszpažino Dievo
galybę.
Ir gamta Sutvertojuį grau-
dziai dėkavojo
Už tai, kad Jo veikalus apreik-
szti valiojo! —
Tikrai mokėti vyrai, Dievą isz-
pažysta,
Tik puikus nedamokiai tikė-
jime-klysta.

Dievas ir Jo apreiszkimas, tai
tikra tiesa;
Visų svietiszku mokslų neklys-
tanti szviesa!
Bet žmogus, kad nūg Dievo
atsitolino,
Kur klaidingais keliais ženge,
patsai nežino;
O ant galo puikybe aklas, bai-
siai klysta,
Nes silpną protą savo Dievu
iszpažista.
Vieszpatie! te atein karalyste
Tavo;
Dovanok malonę, sutverimui
Savo!
Savo tarpę meilę, uždegk mūsų
szirdise,
Suteikk gerą norą, viso svieto
tautose!
Tadā praszvis, dvasės pavasa-
ris garbingas,
Mielas ramumas! visai žmoui-
jai naudingas.

Paraszė

Aleksandra Gužutis.

Naujos kningos.

*Lietuvystės praėitė, dabartis
ir ateitis. Istoriszkaiz socijo-
logiszkas pieszinys D-ro Jono
Sliupo. Scranton, Pa. spau-
dinta spaustuovėje „Kardo“
Baltimore, Md. 1897 m. Pus-
lapiu 83. Veikalas szis yra
didės svarbos dėl mūsų, nes
parodo vertę mūsų tautos dar-
bų pereitū-ę ir dabartiniūse
laikūse. Teisybė, paminėta
apie tai gana susiaurįtai, bet
dėlto svarba jo gana didelė.
Prie veikalo szio pridėtas dar
paveikslas autoriaus.*

J....s.

Juokai.

Pati į savo vyrą: „Duszia
mano, atleisi, kad naujoji tar-
naitė užmirszo prie pietų...
Imkie mielasis už tai pabuczia-
vimą, taip?“

Vyras: Gerai, tai paszauk
tą naująją tarnaitę!“

Mythai, pasakos ir legendos Žiamaiczių.

Surinkti ir išleisti per D-ra Edm. Veckenstedta,
vyresnyji senoviszkų kalbu mokytoja prie Nikalojaus
gymnazijos Liepojuje (Kursze).

Lietuviszkai iszguldė J. Szliupas, M. D.

(Tasa)

Kaip žinoma, neužmirštinis *Schleicheris*, savo studijomis Slaviskų kalbų, pakurstant Lassenui, buvo prisigatavęs prie studijų lietuviszkosios kalbos, kurią jis su materijalizka pagelba Austriszkos valdžios pažymiai yra pavaręs paakiui. Rods rezultatai jo kalbiszkų studijų negali mums akis užmerkdinti ant to, kad įpatingai jo lietuviszkos jos sakmės ir pasakos nepadūda pažymaus materijolo: vienok-gi rinkime ir kratyme žmonių padavimų buvo dūta vienintelė proga, jeigu kur-nors, tai sakmėse įgyti naują įžvilgį į senoviszkąjį Lietuvių pagoniszką dievų svieta; juk ne kas menkesnis, ale *A. Boeckh* iszsitaria apie mythologiszką vertę tiesiog sakmių szitokiais žodžiais: „Paskutiniu szaltiniu visų mythologiszkų padavimų yra sakmės žmonių. Tos isz didžiausios dalies nėra iszradimu vieno ar kito žmogaus, bet triusu žmonių tikybos“.

Taciaus pirma negu mes prisirengsime įsigilinti į būdą ir įturį mythų, pasakų ir legendų, kurias padūda mano veikalas, iszpūla mums pirmiaus susiorientūti istoriszkai, geographiszkai ir lingvistiszkai, nors labai trumpai, apie tautą, isz kurios lupų anos paimtos yra. *Chodzko*, mokintasai ir temnas žinovas slaviszkajo budo, raszo savo veikale: *Les chants historiques de l'Ukraine* (Paris, 1879) sztaip kaip: „*Les populations lituaniennes habitent depuis des temps immémoriant, toute l'étendue du littoral baltique compris entre le bassin de la Dvina occidentale, au nord, et celui de la Vistule au sud. Nonobstant l'identité d'origine ethnique et l'homogénéité des tendances nationalis de toutes les fractions de la race lituanienne il y a trois nuances de langue et de moeurs a distinguer entre elles. I. La peuplade de la Vistule, ou les Prousses, le mitrophe de Pologne et voisine des possessions allemandes* (kurių kalba, kaip žinoma, iszmirusi yra). II. *La peuplade de Némène, c'est-à-dir les Lituanienis proprement dits, y compris les Samogitiens. III. La peuplade lituanienne du bassin de la Dvinase donne le nom de Latyche*“. Apie likimą jų kas link svetimtautiszkų įsiveržimų — o nū tų įpatingai prideria laipsnis originaliszkumo jų padavimų — mes skaitome pas jį, ir tai įpacziai kas link paczių Lietuvių ir Žiamaiczių: *Ses chefs, pour la plupart hommes naturellement doués de génie militaire, réussirent proprio motu a arrêter les empiétements ultérieurs de l'invasion germanique chez eux. Ils furent plus: pendant deux siècles consécutifs, la Lituanie, a ele seule, tenant en échec les hordés mongoles, ne leur permit jamais de venir s'établir en Europe en-deca du Dniéper*.

Pagaliaus susivienijimas Lietuvos su Lenkija, potam pridėjimas Lietuvos prie didėsės maskolių valstijos yra per daug žinomi, idant reikėtu daugiau negu paminėti istoriszkąją buitį; bet mažiaus žinomu yra iszvadavimas sunų Lietuvos nū spaudžiančios baudžiaivos, už ką jie dėkavoja valdžiai

Maskolijos.

Na gi bandykime arčiaus susipažinti su Žiamaicziais. Apie tas jų sodybas mes skaitome pas *Aleks. Guagnino* (*de Ducatu Samogitiae*): *Samogitia Regio salis ampla, proxima Lituaniae, a septentrione Livoniae contermina est; marique Balthes sive Germanico ab occidente, nonnihil in septemtrionem reflectendo, adjacet: Prussiam quoque in vicinia habet.*

Bezenbergeris rubezių jų sodybų szitaip apsklembia: „Už tikrūsus Žiamaiczius apszviestunija maskoliszkosios Lietuvos laiko gyventojus Raseinių, Telszių ir Šiaulių paviety, kartais gi ir kitus aplatus, kaip Panevėžio ir Azarėnų (Naujo Aleksandravo) paviety, kas istoriszkai rods teisinga yra“.

Paaiszkkinimas vardo jų gyventojų yra sprendžiamas nū pobudžio szalių gromatoje, kurią Didis Kuningaiksztis *Vytautas* 1420 m. yra siuntęs į Romos ciesorių *Sigismundą*; ten mes skaitome: „*Quia terra Samaytarum est terra inferior ad terram Littvanie, ideo Szomoyth vocatur, quod in Littvanico terra inferior interpretatur. Nesselmann* raszo ir iszguldo: Žiamaitis tai gyventojas žiamumos, vienok paprastai tūmi vardu vadina gyventoją Maskoliszkosios Lietuvos, kada-gi toji žiamiaus guli negu Prusiszkąjį Lietuva. Taciaus asz turiu patėmyti, kad szitoji žinia *Nesselmanno* nėra teisinga, kada-gi taip-gi visa sziaurė lietuviszkosios kalbos aplato Prusūsė kalba žiamaitiszkai. Mano vienok rankius dūda materijolą tik-tai isz Kauno rėdybos.

Žiamaitis, kiek man yra žinoma, yra raszoma per mokslininkus; taciaus kada-gi netiktai *Alspeck* sako:

Die lettowen allzuhant

Eie samaiten sint genannt,

Didis-gi Kuningaiksztis *Vytautas* mums tą paczią raszybę padūda, bet ir man pacziam neapsakomai tankiai įausis skambėjo garsas Žiamaitis, tai asz palaikiau a pirmamjame tarale (syllaba), kaip lyginai ezion prigulintis graikų žodis (chamai) yra užlaikęs a isz Ariszkosios senų-senovės.

Tai gi dabar pažiurėkime, kokią vietą kalbzinysta suteikia tarnei Žiamaiczių.

Girdisi ezionai net tarp taip vadinamų literatų suvis paprastai isztariant padyvytiną nūmonę: su latviszka kalba, kuri anot *Schleicherio* prie lietuviszkosios kalbos stovi tokiame prietikyje, kaip italiszkąjį kalba prie lotyniszkosios, galima esą Indijoje pilningai susiszknekėti; skaitau, jog pereitame szimtmetyje buvo paraszyta, kad su latviszka kalba tiek žinai kiek su graikiszkąja, o Lietuvos *Michaelo* net tvirtina: „*Nos Litvani ex Italico sanguine oriundi sumus. Quod ita esse liquet ex sermone nostro semilatio et ex ritibus Romanorum vetustis eti.*

Schleicheris savo „Lietuviszkoje grammatikoje“ iszsitaria szitaip: „Slaviszka, lietuviszka ir vokiszka kalbos įpatin-gai arti yra susigentinusios ir padaro pilną vienatį savitarpyje; slaviszkąjį-gi ir lietuviszkąjį kalbos panėsi į viena kitą tulose dalyse grammatikos ir žodžių gauso taip labai, kad linkima butu jas laikyti už sąnarius tos paczios kalbų szeimynos, jeigu didelis įvairumas kitose dalyse kalbos ugio neatgrasintu nū tokios pažvalgos. Lietuviszkąjį kalba stovi ant labai seno balsinio laipsnio, t. y. isz didelės dalies ji valna pasiliko nū anų balsinių atmainų (nutru pinimų), kurios bėgyje laiko kalbose pasirodo, ir tame dalyke pervirszyja įpatingai savo slaviszką dvyn-sesę; tarp visų gyvų indogermaniszkųjų kalbų savo balsūsė ji parodo toli-gražu didžiausią senoviszkumą“.

(Toliaus bus)

